

Transcript Conferință
„Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene”
22 iunie 2011

Prof.univ.dr. Ioan Alexandru	<p>Mulțumesc președintelui Uniunii Juriștilor din România și, bineînțeles, celui care a avut bunăvoința să modereze această primă întâlnire, domnul prof. univ.dr. Agustin Fuerea. În această etapă a reformei statului, a reformei Constituției, Centrul de Excelență Academică, CExA, își îndreaptă privirea spre viitor, spre integrare, un fenomen ireversibil. Am reușit să aderăm, vom vedea când ne vom integra. Tratatul de la Lisabona reprezintă, de fapt, o limpezire a apelor . Domnul Fuerea, cea mai competentă voce în drept comunitar, care acceptat să modereze această primă întâlnire a Centrului de Excelență Academică, vă va spune mai multe.</p> <p>Din punctul meu de vedere, administrativ, Tratatul de la Lisabona a clarificat câteva elemente importante: s-a stabilit rolul statului național în procesul intern, Europa Națiunilor, cooperarea transfrontalieră, rolul parlamentului național în realizarea politicilor Uniunii Europene, consolidarea identității europene, acordarea personalității juridice, desemnarea Președintelui și a Ministrului de Externe.</p> <p>În sfârșit, punctez ideea că Tratatul de la Lisabona a reușit să stabilească unele corecturi ale Tratatelor constitutive, procedura de adoptare a deciziilor, procedura de revizuire a tratatelor, în ideea perfecționării instituționale, scopul fundamental fiind democratizarea societății europene.</p> <p>Prin urmare, este necesar să ne focalizam intenția pentru viitor și să lăsăm zarva actuală pentru trecut.</p> <p>Vă mulțumesc.</p>
Prof. univ.dr. Agustin Fuerea	<p>Domnule profesor, onorat și onorant auditoriu, aș dori să adresez mai întâi respect și mulțumiri domnului Ioan Alexandru, pentru că a făcut posibilă o primă întâlnire a Centrului de Excelență Academică, cu eforturi deloc puține. Personal, cred că membrii consiliului director al CExA merită mulțumiri pentru aceste eforturi și demersuri. Sunt și câteva persoane inimoase cărora le mulțumim, precum Alina Burlacu și Cristian Botan. Mulțumesc pentru că la o astfel de oră ați putut participa la această întâlnire, demonstrându-mi că ne unește dorința de cunoaștere, aprofundare și aplicare a celor pe care le cunoaștem. Le mulțumesc celor care au pregătit dezbateră de astăzi și pentru această temă generală: Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene . Un astfel de tratat reprezintă chintesența și oferă o perspectivă statelor member, pe termen mediu și lung. De asemenea, aș dori să mulțumesc celor care s-au pregătit, țin să precizez că această dezbatere este deschisă și celor care vor ajunge în utimul minut.</p> <p>Remarc și sunt onorat să observ reprezentanții unor instituții prestigioase din România, începând cu instituția legislativă, reprezentată de domnul Gabriel Andronache, secretar al Comisiei Juridice, experți parlamentari, doamna lector univ. dr. Roxana Popescu, care va avea o intervenție pe parcursul întâlnirii. Reprezentant al Ministerului de Afaceri Externe, domnul ambasador Viorel Tomescu, reprezentant al Ministerului de Interne, doamna doctor în drept Octavia Lojnita, din partea Ministerului de Justiție, doctor în drept comunitar, consilier pentru afaceri europene, Oana Petrescu, Curtea de Apel Pitești este reprezentată de domnul judecător Marius Andreescu, magistrați din București, doctoranzi, profesii juridice liberale, precum avocați și notari publici. Îmi cer scuze față de cei omiși și îi invit să se prezinte pe măsură ce vom înainta în discuție. Academia Română este reprezentată de domnul Emilian Dobrescu, secretar științific, având un rol aparte în acest perisaj academic. Voi</p>

Transcript Conferință
„Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene”
22 iunie 2011

	<p>continua cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative reprezentată prin cele 3 componente: Științe Politice, Relații Internaționale, Facultatea de Administrație Publică, dar și cu Universitatea București: Științe Politice și Drept, Universitatea Titulescu și Universitatea Maiorescu. Sunt convins că lista este mult mai lungă, în cazul în care am omis pe cineva, vom lua act de prezența celor omiși în timpul dezbaterii ce va urma. Am ținut să precizez reprezentanții la nivel național pentru a arăta preocuparea acestei teme. Tratatul de la Lisabona nu este un instrument juridic clasic, este de fapt, un tratat care sintetizează tot ce s-a întâmplat până acum și oferă o perspectivă societății europene. Nu doresc să răpesc timpul pe care îl au la dispoziție și colegii mei, motiv pentru care îi voi da cuvântul domnului prof. univ. dr. Emilian Dobrescu, secretar științific al secției de Științe Economice, Juridice și Sociologice a Academiei Române. Domnule profesor aveți cuvântul.</p>
<p>Prof. univ. dr. Emilian Dobrescu</p>	<p>Domnule profesor, onorat prezidiu, onorat auditoriu, am o sarcină foarte grea, eu sunt un european convins, teza mea de doctorat a fost integrarea europeană, acum șaptesprezece ani, însă, din păcate, în prezent, mă plasez în cealaltă tabără: a euroscepticilor, precum mulți alți români. Nu o să vorbesc de Tratatul de la Lisabona, ci despre punctul meu de vedere referitor la fondurile europene, un subiect fascinant, pe care am dorit să-l lămuresc la fel ca altele prin publicarea unei cărți și, vă rog, să-mi scuzați nedelicatetea, dar, cartea mea, „Fondurile structurale. Cunoașterea și implementarea de către toți ceilalți”, a primit și un premiu din partea Uniunii Juriștilor din România, acum 2 ani. Pot spune că este cea mai prost vândută carte din viața mea, nici masteranzii care studiau în domeniu nu s-au înghesuit să o cumpere chiar dacă este cea mai ieftină carte de pe piață pe subiectul fondurilor structurale. Situația am să o prezint succint. Mă voi folosi de o comparație pentru ca cei tineri să înțeleagă mai bine situația în care ne aflăm. În 2007, Ministrul de Finanțe era foarte optimist și dădea un coeficient de absorbție a fondurilor structurale de 90%. Am uitat să precizez ca era vorba de absorbție reală, nu de plăți contractuale.</p> <p>România avea de accesat circa 30 de miliarde de euro și a accesat, în patru ani și jumătate, doar 500 de milioane de euro. Aș dori să vă mai pun o întrebare, dar nu ca la școală, ci o întrebare adresată unor cetățeni: știți care este coeficientul de accesare a fondurilor structurale? În momentul de față, este de 12,4% și nu înregistrat ci imaginat.</p> <p>Revenim la cifre. Aveam de accesat circa 4,5 miliarde pe an, în schimb, până acum am accesat 100 de milioane. Probabil, la sfârșitul celor 7 ani, vom reuși să accesăm mai mult de 2 miliarde din cele 30 alocate. Am impresia că mă joc cu aceste cifre, precum un mic vrajitor. Ar trebui să găsim un cod de conduită aplicat de noi toți. Cel mai mic coeficient de accesare dintre statele care au aderat la Uniunea Europeană în 2004 a fost de 20%. Polonia a primit până acum 68 de miliarde de euro, dintre care, cu 32 de miliarde de euro a construit 600 de km de autostrada, gări, căi ferate pe care noi le casăm. Investiții masive au fost făcute și în domeniul IT, educație, sănătate. La noi, totul merge în sens invers. Pot spune că am insomnii de la aceste cifre, dar trebuie să găsim cauza. Din Cronica pictată de la Viena lipsește o pagină. Eu știu care este acea pagină. Este poate, o poveste hazlie, dar nu este o glumă, ci un fapt real. Vă voi povesti pe scurt. Conducătorul ungarilor, ajuns pe meleagurile românești, în apropiere de malul Mureșului, se oprește pentru a se scălda. Își lasă pe mal calul și hainele, iar când se</p>

Transcript Conferință
„Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene”
22 iunie 2011

	<p>întoarce, acesta nu mai găsește nimic. Nici haine, nici cal. Găsim astfel și asemenea caracteristici ale autohtonilor, pe lângă toate acele însușiri laudabile.</p> <p>Este o realitate crudă, vom ajunge să fim ultimii din cele 27 de state membre. Îi întrecem pe cei care au furat în Spania, Italia, Portugalia sau Grecia, care, iată, toate sunt pe frontul sudic. Ar trebui să ne fie rușine de acest cuvânt: furt.</p> <p>Care e concluzia? Noi dăm circa 1 miliard și 100 de milioane de euro, 1% din PIB-ul României la bugetul Uniunii Europene, ceea ce nu am respectat în reglementările europene. Am intrat în acest club select, dar nu suntem capabili să respectăm regulile sale. Noi, toți cei prezenți, copii noștri, ar trebui să schimbăm aceste lucruri, să verificăm de zece ori când vrem să cheltuim și 1 euro de la Uniunea Europeană, dacă această cheltuială e bine făcută și justificată. Cam aceasta este situația fondurilor structurale, și îmi cer scuze că v-am oferit această perspectivă catastrofală. Vă mulțumesc.</p>
Prof. univ.dr. Agustin Fuerea	<p>Vă mulțumesc și eu domnule profesor. Doresc să menționez că am introdus în studiul de master un astfel de curs, implicându-ne astfel în mediul academic. Vă mărturisesc, cu ceva vreme în urmă a existat o încercare de implicare a mediului academic în scrierea proiectelor și aplicarea acestora. Un astfel de aspect include și principiul subsidiarității, întâlnit în Tratatul de la Lisabona. Iar despre principiul subsidiarității ne va vorbi mai departe nimeni altcineva decât doamna lector univ. dr. Roxana Popescu, care se ocupă în practică și teorie de punerea în aplicare a acestui principiu. Doamna Roxana Popescu aveți cuvântul.</p>
Lector univ. dr. Roxana Popescu	<p>Mulțumesc Centrului de Excelență Academică, colegilor mei, domnului prof.univ.dr. Ioan Alexandru. Mă bucur să mă aflu astăzi printre dumneavoastră. În ceea ce privește subsidiaritatea, e o realitate că se găsește în centrul dezbaterilor politico-instituționale privind funcționarea Uniunii Europene. Consacrat ca principiu general în Tratatul de la Maastricht, acesta a adus nenumărate polemici. El permite ca decizia să se ia cât mai aproape de cetățeni. Acest concept este mai mult de natură filozofică decât juridică. Dacă vom căuta în dicționar, îl vom găsi asociat cu termeni precum complementaritate și eficacitate. La nivelul Uniunii Europene acesta presupune ca Uniunea să nu intervină în competențele statelor membre. Principiul subsidiarității a apărut în doctrina socială a Bisericii Catolice, plasând individul în centrul procesului decizional. Subsidiaritatea și solidaritatea sunt, de fapt, nedespărțite. Ne putem întreba însă dacă acest principiu poate fi transpus la nivelul Uniunii Europene. Principiul subsidiarității a fost consacrat oficial în dreptul Uniunii Europene prin Tratatul de la Maastricht. Intră în vigoare prin Actul Unic European, fiind în mod explicit menționat, însă numai în domeniul mediului.</p> <p>O altă ambiguitate este legată de originea subsidiarității, care nu a avut nici o reglementare juridică, fiind asemănat unui principiu moral. În doctrină au existat de multe ori probleme legate de introducerea acestui concept în dreptul european. Se poate pune întrebarea dacă nu este riscant să se utilizeze ca metodă de reglementare a competențelor. Aplicarea nu ar avea întotdeauna rezultatele dorite. Poate fi acceptată recurgerea la metoda federalizării germane și aplicată la nivelul Uniunii Europene, care, după acum spune și domnul profesor Ioan Alexandru, nu este o confederație. Toate acestea explica prudența cu care a fost introdus principiul în dreptul european.</p> <p>Principiul subsidiarității este bazat pe ideea că într-o societate democratică, decizia</p>

Transcript Conferință
„Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene”
22 iunie 2011

	<p>trebuie luată cât mai aproape de cetățeni. Acest principiu este din ce în ce mai mult asociat democrației și transparenței. Vă mulțumesc.</p>
Prof. univ.dr. Agustin Fuerea	<p>Vă mulțumesc și eu pentru prezentarea la nivel academic a unei chestiuni care ține de un pragmatism aparte. Iar când spun pragmatism aparte mă refer la sarcinile dobândite la nivel național de către legislativul unui stat. Acele 8 săptămâni pe care parlamentele naționale le au la dispoziție pentru a pune în aplicare principiul subsidiarității, în materie de inițiativă legislativă. Prin Tratatul de la Lisabona, politica externă intră sub incidența celui de-al doilea pilon. Cu privire la aceste chestiuni vom afla mai multe de la distinsul doctor în Relații Economice Internaționale, doctorand în Dreptul Uniunii Europene și studii numeroase în materie - Viorel Tomescu. Domnule Viorel Tomescu vă adresez rugămintea de a prezenta comunicarea dumneavoastră.</p>
Ministru Plenipotentiar al României, dr. Viorel Tomescu	<p>Mulțumesc domnului profesor Fuerea, Centrului de Excelență Academică, domnului profesor Ioan Alexandru pentru invitație și prilejul de a participa la această întâlnire cu o astfel de tematică incitantă. Am să încep să punctez un aspect care mie mi se pare semnificativ.-Tratatul de la Lisabona aduce câteva inovații acțiunii externe a Uniunii Europene. În primul rând instituirea și permanentizarea instituțională a Consiliului European, apoi în definirea strategiilor în acțiunile Uniunii Europene. Trecem de durata mandatului de președinte și de ocuparea acestei funcții. Apoi aș menționa instituția de Înalt Reprezentant al Uniunii Europene pentru Afaceri și Politică de Securitate, care îl înlocuiește pe fostul reprezentant special al Consiliului și Afacerilor Externe al Tratatului de la Nisa. Acesta cumulează sub aceeași umbrelă, dacă pot spune astfel, atribuții de președinte al Consiliului pentru Afaceri Externe al Uniunii Europene cu cel de vicepreședinte al Comisiei Europene, însărcinat cu relațiile externe.</p> <p>Inovația adusă de acest tratat este instituirea Serviciului Diplomatic European, care secondează pe Înaltul Reprezentant aducând o valoare adăugată acțiunii externe a Uniunii Europene. În sfârșit, menționez că Parlamentului European i-au fost întărite competențele în materie legislativă, prin acest tratat, privind procedura de codecizie, devenită procedură legislativă ordinară. Tot în planul Tratatului și prevederilor, menționez introducerea în Tratat a clauzei de solidaritate, a clauzei mutuale (n.a.:reciprocă), deosebit de importante, acestea asigurând asistență tuturor statelor membre victime ale unei agresiuni din partea altui stat membru, a unei catastrofe naturale sau unui atac terorist. Agenția Europeană de Apărare înființată încă din 2004, a fost și ea inclusă în prevederile Tratatului de la Lisabona, ca urmare a respingerii Constituției Europene în circumstanțele știute.</p> <p>O altă latură importantă o constituie fuziunea celor 3 pilieri și atribuirea unei personalități juridice Uniunii Europene, elemente menite să exercite o influență semnificativă asupra acțiunilor externe europene. Pe planul acțiunii externe a Uniunii Europene există o complexitate semnificativă pe plan procedural, decizional. Este vorba de fiecare dintre pilierul comunitar și pilierul PESC (Politica Externă și de Securitate Comună). Dacă pe pilierul 1 deciziile se iau prin majoritate calificată, cu un drept de inițiativă exclusiv din partea Comisiei Europene și cu o extindere a competențelor de codecizie din partea Parlamentului European, în ceea ce privește pilierul 2, PESC,</p>

Transcript Conferință
„Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene”
22 iunie 2011

	<p>decizia continua să fie luată cu vot în unanimitate. Punctuând puțin aspectele celui de-al doilea pilier, în pofida faptului că denumirea Politici Europene de Securitate și Apărare este transformată în Politica Externă de Securitate Comună, pe fond, acest transfer este mai puțin evident. Trebuie spus că deosebim două nuanțe în palierul guvernamental ca atare: interguvernamentalismul de cooperare și de integrare.</p> <p>Trebuie precizat că pe acest domeniu al politicii externe comune și al politicii de securitate comună, principiul factorului decizional este Consiliul. Și aici se cuvin câteva precizări și anume: Comisia Europeană are dreptul de a adresa propuneri, dar până în momentul de față nu a uzat de o asemenea prerogativă. Ea a uzat de posibilitatea de a face anumite comunicări. Revenim la sferă departajării de competente. În accepțiunea clasică, există 3 categorii de competente: exclusive (se exercita la nivelul fostului pilier 1 și doar în anumite domenii), partajate (statele membre și Uniunea Europeană au competența de a iniția acte cu valoare legislativă obligatorie) și de sprijin, coordonare și complementare (cu o deosebită importanță pentru sfera raporturilor contractuale cu anumite organizații internaționale).</p> <p>Am dorit să punctez aspecte ale acțiunii externe a Uniunii Europene, încercând în același timp să prezint și relevanța ,din punct de vedere juridic, a demersului respectiv. Vă mulțumesc.</p>
Prof. univ.dr. Agustin Fuerea	<p>Vă mulțumesc domnule ambasador, săvârșesc o confidență care, cer permisiunea domnului ambasador să o realizez, este vorba despre faptul că domnia sa cunoaște problemele din interior. Dacă retin bine, domnule ambasador, atunci când s-a semnat Tratatul de la Nisa, dumneavoastră erați chiar în Franța, la Paris, legătura cu decidenții, participanții fiind atunci una vie. Tratatul de la Lisabona aduce o componentă esențială statutului de subiect de drept internațional al Uniunii Europene și anume componenta relațiilor externe. Am pregătit prezentarea uneia dintre cele mai importante teme legate de Tratatul de la Lisabona, dar legat și de noi toți, și anume Tratatul de la Lisabona din perspectiva drepturilor cetățenilor. A avut amabilitatea să răspundă invitație noastre distinsă doamna doctor în drept Octavia Lojnița.</p>
Dr. Octavia Lojnită	<p>Domnule președinte mă bucur să mă aflu astăzi aici, în fata dumneavoastră și doresc să mulțumesc domnului profesor Ioan Alexandru pentru invitație. Viitorul Uniunii Europene prin prisma Tratatului de la Lisabona nu poate fi luat în discuție decât prin raportarea la drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor și pornim de la faptul că Tratatul de la Lisabona au fost încheiate din nevoia de a se simți siguri într-o societate nesigură. În lucrarea „Réflexions sur la politique”, Albert Thibaudet definește securitatea ca profunda aspirație a omului la care acesta tinde tot mai mult cu cât o are mai puțin. Tratatul de la Lisabona se vrea a fi sfârșitul multor ani de negocieri și de aceea s-a insistat foarte mult pentru acceptarea lor de către statele membre. Am să mă opresc asupra momentul respingerii Tratatului de către Irlanda, în iunie 2008, moment de eșec care a consolidat euroscepticismul, fiind marcat de cautarea unor soluții, înainte ca toate statele să fie dispuse la o decizie privind aderarea lor. Irlanda a fost singura țară în care a avut loc un referendum cu privire la Tratatul de la Lisabona și în această situație analiștii au considerat că asistăm la o singură expresie a democrației. Irlanda prin</p>

Transcript Conferință
„Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene”
22 iunie 2011

	<p>atitudine a determinat o anumită decizie.</p> <p>Tratatul de la Lisabona încearcă să rezolve din probleme, încearcă să implice activ cetățenii în procesul decizional. Cu privire la inițiativele persoanelor fizice, acest tratat oferă unui anumit număr de cetățeni din statele membre dreptul de a cere Comisiei să prezinte propunerile politice. Tratatul menționează cele 4 libertăți stabilite prin Tratatul de la Roma :libera circulație a mărfurilor, persoanelor, bunurilor și capitalurilor în cadrul Uniunii Europene și adăugă libertatea politică, economică și socială a cetățenilor europeni. În protocoalele anexa sunt promovate principiile subsidiarității și proporționalității, parlamentele naționale participa mai mult la activitățile Uniunii Europene. Alături de rolul consolidat al Parlamentului European, prin implicarea parlamentelor naționale se intenționează consolidarea caracterului democratic și creșterea legitimității acțiunii europene. Drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor privite în raport cu securitatea acestora au făcut ca în Tratatul de la Lisabona să fie prevăzut că Uniunea Europeană și statele membre acționează solidar în cazul în care un stat membru este ținta unui atac terorist sau victima unui dezastru natural ori provocat de mâna omului. Noile prevederi în materie de protecție civilă, ajutor umanitar și solidaritate publică au scopul de a întări capacitatea Uniunii Europene de a răspunde la adresa securității cetățenilor Uniunii Europene. Este important de precizat că PESC respecta obligațiile ce decurg din Tratatul NATO cu statele membre, care consideră că apărarea lor comună se realizează în cadrul NATO. Din această perspectivă Tratatul de la Lisabona și Uniunea Europeană pot fi privite raportat la NATO și SUA.</p> <p>Într-o lume guvernată de nevoia de organizare și control, apreciem că Uniunea Europeană are șanse de supraviețuire pe termen lung atâta timp cât securitatea unui stat depinde de alte state, iar mediul de securitate al fiecărui stat reprezintă produsul interacțiunii dinamice cu celelalte state. Cu privire la viitorul Uniunii Europene, în raport imediat și individual cu interesul statelor membre, suntem optimiști că viața este asemănătoare unui joc de cărți. Voltaire spunea că fiecare jucător trebuie să fie optimist cu privire la cărțile pe care viața i le-a împărțit; odată primite (n.a.: cărțile)doar ei pot decide modul în care le vor juca.</p> <p>Vă mulțumesc.</p>
Prof. univ.dr. Agustin Fuerea	<p>Doresc să vă mărturisesc că sunt extrem de onorat să duc la îndeplinire rolul mediatorului. Parcurgând prezentările pe care dumneavoastră ați avut ocazia să la ascultați, o astfel de convingere s-a consolidat și vă mărturisesc că, așa cum s-a întâmplat cu fiecare comunicare în parte, cred eu că mă rămas fiecare pe gânduri. Fiecare comunicare a reușit să ne aducă într-un anumit loc existențial din perspectiva pragmatică, filosofică, teoretică și ne dă posibilitatea să reflectăm asupra a ceea ce se va întâmpla. Le mulțumesc și celor care au pregătit prezentările de astăzi . Dar mai întâi, domnul Emilian Dobrescu are de făcut o completare.</p>
Prof. univ. dr. Emilian Dobrescu	<p>Aș dori să mai spun câteva cuvinte cu privire la fondurile europene. Avem experți în fonduri structurale la nivelul fiecărei instituții, dar trebuie să avem inclusiv la nivelul primăriilor. Problema este,de fapt, la nivel individual și la nivel de conștiință proprie a cetățenilor. Aici noi încă nu stăm bine, nu suntem suficient de maturi. Nu întâmplător</p>

Transcript Conferință
„Tratatul de la Lisabona și viitorul Uniunii Europene”
22 iunie 2011

	<p>am scris această carte. Puține sunt instituțiile de învățământ din România care au avut curaj să aibă un curs de fonduri structurale astfel încât nici la nivel educațional nu stăm bine.</p>
Prof. univ.dr. Agustin Fuerea	<p>Dacă îmi este îngăduit domnule profesor, vreau să dau satisfacție tuturor colegilor: discipline cu privire la fonduri structurale am întâlnit și în cadrul SNSPA dar și la Facultatea de Drept (n.a.: Universitatea Titulescu), unde personal am introdus acest curs.</p> <p>Această discuție mi-a stimulat o idee, poate prin grija inimoșilor noștri colegi, Alina Burlacu și Cristian Botan, vom realiza o lucrare în care să cuprindem intervențiile participanților de astăzi. Mie mi s-au părut toate pline de substanță.</p> <p>Toate acestea mă determina să închei prin a mulțumi colegilor, organizatorilor, tuturor celor care au participat la întâlnire, celor care au prezentat comunicările și celor care nu au avut intervenții, dar au avut răbdarea de a ne asculta pe noi toți. Sunt convins că este un început de bun augur pentru Centrul de Excelență Academică. Vă felicit de tot sufletul.</p>

Surse suplimentare de informare

- ❖ <http://www.juridice.ro/151807/tratatul-de-la-lisabona-si-viitorul-uniunii-europene-bucuresti-22-iunie-2011.html>
- ❖ <http://www.ong-online.eu/2011/06/conferinta-tratatul-de-la-lisabona-si.html>
- ❖ http://www.avocatnet.ro/content/forum%7CdisplayTopicPage/topicID_217218/Tratatul-de-la-Lisabona-si-viitorul-Uniunii-Europene.html
- ❖ <http://curieruljudiciar.ro/2011/06/16/tratatul-de-la-lisabona-si-viitorul-uniunii-europene-22-iunie/>
- ❖ http://www.dreptonline.ro/stiri/detaliu_stire.php?id_stire=3131
- ❖ <http://pettycluj.blogspot.com/2011/06/conferinta-tratatul-de-la-lisabona-si.html>
- ❖ http://www.euroavocatura.ro/stiri/7679/Bucuresti,_22_iunie_2011:_Tratatul_de_la_Lisabona_si_viitorul_Uniunii_Europene